

הכל נשאר במשפחה?

חוזים שנחתמים בין בני זוג או בתוך המשפחה מכילים מורכבויות שלא קיימות בחוזים אחרים, ויכולים לפתוח פתח לניצול או לסחיטה ולהשפיע על כל חברי המשפחה. מה הסיכוי של אחד הצדדים לבטל חוזה כזה?

איור: גיא מרד

הווג וכיוצא ב, לצורך השגת תנאים מיטביים וחריצניים.

כך למשל, באחד המקרים שהגיעו לבית המשפט בעת חתימת ההסכם, הסתיר הבעל מהאישה את העובדה כי לצדדים קיימים כספים בחשבון בנק בחו"ל וגרם לאישה לחשוב כי היקף הרכוש המשותף הוא כפי שהוגדר בהסכם. במקרה זה בית המשפט קבע כי הוראות ההסכם העוסקות בויתור ומטרתן למנוע מהאישה לתבוע רכוש מעבר לזה שפורט בהסכם, אינן חלות על הכספים בחשבון בחו"ל.

מקרים נוספים בהם מוגשת עתירה לביטול הסכם קשורים למצבים בהם נערכים חוזים פיקטיביים בין בני זוג או בני משפחה, לרוב לצורך הברחת רכוש מנושים או משיקולי מיסוי, כאשר בעת משבר, טוען אחד הצדדים שיש לבטל את ההסכם מאחר והמורד בר בחוזה למראית עין.

בהקשר זה יש לציין כי בני המשפט אינם נוטים לבטל הסכמים שנערכו למראית עין ואף נמתחה ביקורת על התנהלות מסוג זה. לסיכום, ביטול הסכם (יהא תוכנו אשר יהא) אינו משימה קלה כלל וכלל אך משימה זו אפשרית כל אימת שמתקיימות נסיבות מיוחדות, שעל פיהן מתקיימים סודות עילות הביטול השונות.

עו"ד פיני אביבי

"המקרים בהם מוגשות עתירות לביטול ההסכם מתאפיינים לרוב בצד הנקלע למצוקה קשה, המנוצלת לרעה ע"י האחד"

האחר, לצורך השגת תנאים מקפיחים ובלתי סבירים, שלעיתים מגיעים לדרגה של עושק, המצדיק את ביטול ההסכם. במקרים מסוג זה, אחד הצדדים מחזיק בידיו ראיות על התנהגות בעייתית של הצד האחר ומאיים בכך שיעשה שימוש בראיות הללו (כגון: צד שנחפס בוגר במשנהו ומאיים שה' רבר ייחשף בפני הילדים; בן זוג שיצא מהארון ומאיים על חשיפת המידע הרגיש הווג; מידע מפליל שיש לבן

1973, הכוללות: לרבות חוזה למראית עין, טעות, הטעיה, כפייה, עושק. ביטול של הסכם זוגי/משפחתי מצריך קיומן של נסיבות מיוחדות, המצדיקות עתירה לביטול ועל הצד הפונה מוטל נטל משמעותי להוכיח כל יסודות עילת הביטול. המקרים הכוללים בהם מוגשות עתירות לביטול ההסכם מתאפיינים לרוב בקיומו של צד הנקלע למצוקה קשה, המנוצלת לרעה על ידי הצד

חס להסכמים מהסוג זוגי/משפחתי נדרשת הבנה מעמיקה של מורכבות היחסים, פערי הכוחות, המצב הנפשי של המתקשרים בהסכם ועוד פרמטרים אישיים נוספים שהינם חיוניים בעת שעוסקים בעילות הביטול.

■ באילו מצבים בתי המשפט יבטלו הסכמים משפחתיים?

בתביעה לביטול, העתירות מברר סטות על עילות הביטול המופיעות בחלק ב' לחוק החוזים (חלק כללי),

מקרה שנידון בבית משפט לע' ניני משפחה עסק בבני זוג שחתמו על הסכם ולפיו הבעלות בדי רה המשותפת תעבור לאישה. אולם, משבאו הצדדים להתגרש עתר הבעל לביהמ"ש בבקשה לבטל את ההסכם, בטענה שמדובר בהסכם פיקטיבי שני כרת למראית עין כדי לחמוק מנושים. באותו מקרה, בית המשפט פסק: "אין מוטב זה מוכן לתת יד למעשה הב' על ו/או האישה לאישור הסכם ממון למראית עין, אלא שעל הצדדים לשאת בתוצאות מעשיהם". והתוצאה המעשית הייתה שהבית נותר בבעלות האישה והתביעה נדחתה.

את הסכים והסכמות שלנו מעולם לא תיארו לעצמם מצב שבו בני זוג או בני משפחה יחתמו ביניהם על הסכמים, בטח לא פיקטיביים, הרי שעם השנים התחום המשפחתי והזוגי מנפק מגוון רב של הסכמים. בלא מעט מקרים אחד הצדדים להסכם פונה עם חלופה השניה לבימ"ש בבקשה לבטלו. אלו הסכמים קיימים בתחום המשפחתי והאם אפשר לבטלם? על כך משיבים עו"ד פיני אביבי, בעל משרד המתמחה ברני משפחה וירושה ועו"ד רינת מרג'ר ממשורר.

■ האם קיימים הסכמים בתחום המשפחתי/זוגי?

כמובן שקיימים מגוון רחב של הסכמים בתחום המשפחתי והזוגי וכי מיוחד בשים לב לכך שבקשר הזוגי/משפחתי חלו שינויים ותמורות מרחיקי קי לכת. דוגמאות להסכמים כאלו הם למשל: הסכמי ממון, לפני הנישואים ובמהלכם; הסכמי שלום בית ולחילוף; פיץ גירושים; הסכמי גירושים; הסכמי מים בין ידועים כציבור; הסכמים בין יורשים בעניין חלוקת עיזוב; הסכמי הורות – בין שני הורים מאותו מין (שקרא אחד מהם יחיו ההורה הבילוגי); הסכמי שותפות הורית – בין צדדים המבקשים לגרל ילד במשותף; הסכמי פוגדקאות; הסכמי אימוץ ועוד הס' כמים רבים ומגוונים מהסוגים הללו.

■ מה ההבדל בין הסכם שניני זוגי/משפחתי לבין הסכם שנינינו עסקי/מסחרי?

ההבדל המהותי נעוץ בכך שבי-